

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

İklim Değişikliği ve Biyoçeşitlilik Alanında Sivil Toplum Kuruluşlarının Kapasitesinin Artırılması Projesi (Eko Gelecek Hibe Programı)

Ulusal ve Uluslararası Biyolojik Çeşitlilik Politika ve Mevzuat Çerçevesi

Mehmet Gölge
Proje Yöneticisi
UNDP Türkiye

İklim ve Biyoçeşitlilik için Güçlü STK'lar 2. Kapasite Geliştirme Programı
(Biyolojik Çeşitlilik)

26-27 Kasım 2025
İzmir

Sunum Planı

- Giriş: Politika ve Mevzuat
- Ulusal Politika ve Strateji Belgeleri
- Uluslararası Süreçler ve Kuruluşlar
- Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (CBD)
- Kunming–Montreal Küresel Biyoçeşitlilik Çerçevesi
- Toplumsal Cinsiyet ve Biyolojik Çeşitlilik
- STK'lar için Stratejik Yaklaşım

İklim ve Biyoçeşitlilik için Güçlü STK'lar 2. Kapasite Geliştirme Programı
(Biyolojik Çeşitlilik)

Giriş: Politika ve Mevzuat

Politika

- Davranış biçimi, düşünce yapısı
- Bir hedefe varmak için karşısındakilerin duygularını okşama, zayıf noktalarından veya aralarındaki uyuşmazlıklardan yararlanma vb. yollarla işini yürütme
(sozluk.gov.tr)

Mevzuat

- Bir ülkede yürürlükte olan yasa, tüzük, yönetmelik vb.nin bütünü
(sozluk.gov.tr)

Politika Belgeleri

Mevzuat

Stratejiler

Şurular

Planlar

Uluslararası Sözleşmeler

Ulusal Politika ve Strateji Belgeleri

- **Kamu Kurumları**

- TOB- Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
- ÇŞİDB – Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü

Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Koordinasyon Kurulu

- Türkiye'nin BMBÇS 16. Taraflar Konferansı'na ev sahipliği yapması ve dönem başkanlığı yapacak olmasına dayanarak hazırlanan Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile kurulan Kurul uluslararası çevre hukuku kavramsallaştırması ile hazırlanmıştır.
- Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Koordinasyon Kurulu (2019)
  - Strateji ve Bütçe Başkanlığı,
  - Cumhurbaşkanlığı Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu,
  - Tarım ve Orman Bakanlığı,
  - Çevre ve Şehircilik Bakanlığı,
  - Dışişleri Bakanlığı,
  - Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı,
  - İçişleri Bakanlığı,
  - Kültür ve Turizm Bakanlığı,
  - Milli Eğitim Bakanlığı,
  - Sağlık, Sanayi ve Teknoloji,
  - Ticaret Bakanlığı,
  - Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
  - iTürkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu,
  - Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği,
  - Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu
  - Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Orman Mühendisleri Odası

Mevzuat

- Çevre Kanunu
- Milli Parklar Kanunu
- Kara Avcılığı Kanunu
- Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı Kurulmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname
- Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği

Stratejiler

- Türkiye Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Stratejisi ve Eylem Planı (UBSEP):
  - Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi kapsamında
  - Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından
  - GEF mali desteğiyle ve
  - ilgili bütün kurum ve kuruluşların yanı sıra
  - çeşitli üniversiteler
  - **ve sivil toplum örgütlerinin katılımıyla**
  - 2007 yılında hazırlanmış ve 2008 yılında ilgili kurumlara dağıtılmıştır.

- **Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Eylem Planı (UBEP) 2018-2028**
  - **UBSEP Ek Eylem Planı**

Şuralar

- Tarım Orman Şuraları
- Çevre ve Ormancılık Şurası
- İklim Şurası
- Tarım Orman Şura
  - Amaç: Katılımcı, kapsayıcı ve gelecek odaklı bakış açısıyla tarım, gıda, orman ve su sektörlerinde gelecek 10 yılları kapsayacak planlamalar yaparak bu sektörün ihtiyaçlarına cevap verebilmek ve ülkemiz kalkınma hedeflerine katkı sunmaktır.

- 14) Biyoçeşitliliğin korunmasına dair mevzuatın altyapısı tamamlanmalı
- 15) Deniz ve kıyı biyolojik çeşitliliği biyoçeşitlilik açısından ele alınmalı ve öne çıkarılmalı
- 16) Genetik kaynaklar korunmalı, sürdürülebilir kullanımı sağlanmalı ve kurumlar arası iş birliği artırılarak envanteri geliştirilmeli

Uluslararası Süreçler ve Kuruluşlar

- **1972 – Stockholm Konferansı (BM İnsan Çevresi Konferansı)**
  - İlk büyük küresel çevre konferansı: 5-16 Haziran 1972, Stockholm.
  - Çıktılar:
    - **Stockholm Bildirgesi:** 26 ilke ile çevre hakkını tanımladı; “her insan sağlıklı bir çevrede yaşama hakkına sahiptir” vurgusu.
    - **İnsan ve Çevresi için Harekât Planı:** 109 öneri.
    - **UNEP’in (BM Çevre Programı) kurulması.**
  - **Önemi:** Çevreyi uluslararası gündeme taşıdı, sürdürülebilir kalkınma fikrinin temelleri atıldı.
- **1987 – Brundtland Raporu (“Ortak Geleceğimiz”)**
  - **Sürdürülebilir kalkınma** kavramını tanımladı:
“Bugünün ihtiyaçlarını, gelecek kuşakların ihtiyaçlarını karşılama yeteneğinden ödün vermeden karşılamak.”

Uluslararası Süreçler ve Kuruluşlar

- **1992 – Rio Zirvesi (BM Çevre ve Kalkınma Konferansı)**
  - 172 ülke katıldı, 108'i devlet/hükümet başkanı düzeyinde.
  - **Çıktılar:**
    - **Rio Bildirgesi** (27 ilke: ihtiyatlılık, kirleten öder, ÇED vb.)
    - **Gündem 21** (sürdürülebilir kalkınma için eylem planı)
    - **Orman İlkeleri**
    - **İki bağlayıcı sözleşme imzaya açıldı:**
      - **BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC)**
      - **BM Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (CBD)**
  - **1994 – BM Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi (UNCCD)**
    - Rio sürecinin devamı olarak kabul edildi.

Uluslararası Süreçler ve Kuruluşlar

1997 – Kyoto Protokolü

UNFCCC kapsamında sera gazı azaltımı için **bağlayıcı hedefler** getirdi.

2000 – Cartagena Biyogüvenlik Protokolü

CBD altında, GDO'ların güvenli nakliyesi ve kullanımı için düzenleme.

2002 – Johannesburg Zirvesi (Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi)

Rio'nun uygulamasını değerlendirdi, sürdürülebilir kalkınma hedeflerini güçlendirdi.

2010 – Nagoya Protokolü

CBD altında, **genetik kaynaklardan elde edilen faydaların adil paylaşımı** için düzenleme.

2012 – Rio+20 Zirvesi

"İstedığımız Gelecek" belgesi kabul edildi; **Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SDG)** sürecinin temeli atıldı.

2015 – Paris Anlaşması

UNFCCC kapsamında, küresel ısınmayı **2°C'nin altında, tercihen 1,5°C'de sınırlama hedefi**

2022 – Kunming-Montreal Küresel Biyoçeşitlilik Çerçevesi (COP15)

CBD'nin 2020 sonrası yol haritası

Uluslararası Süreçler ve Kuruluşlar

- 1972 – Stockholm Konferansı (BM İnsan Çevresi Konferansı)

ama öncesinde....

Ramsar vardı!

CONVENTION ON WETLANDS

CONVENTION SUR LES ZONES HUMIDES

CONVENCIÓN SOBRE LOS HUMEDALES

(Ramsar, Iran, 1971)

BM Kuruluşları

- Biyolojik çeşitliliği kendi ana konusu olmasa da ilgili bir konu olarak çalışan BM içi ve dışı çok sayıda bölgesel ve küresel uluslararası platform vardır. Doğrudan biyolojik çeşitlilik ile ilgili çalışan BM organları ise aşağıda sıralanmıştır:
  - UNEP
  - UNESCO
  - FAO
  - UNDP
  - IPBES (Kurumsal, personel, mali ve lojistik olarak UNEP'in altındadır, ancak bağımsız çalışır. Yaygın bir kavramsal yanlışlığın tersine BMBÇS ile organik bir bağı yoktur.)
- Ayrıca BM Sözleşmelerinin toplantıları ve üst seviyeli veya değil ama düzenli yapılan toplantılar mahiyetinde çeşitli forumlar ve segmentler vardır. Bu toplantıların genel kurul kararlarında doğrudan veya dolaylı biyolojik çeşitlilik ile ilgili kararlar alınmaktadır. Bu tür sözleşme ve forumların sekretaryaları yine BM sistemi içerisindeki organlar tarafından yürütülür.

UNDP

- 1966'da New York'ta kurulan ve yoksulluğun ortadan kaldırılması ve toplumdaki eşitsizliğin azaltılması hedefleri çerçevesinde faaliyet gösteren BM Kalkınma Programı'nın (UNDP) ana çalışma alanları; "sürdürülebilir kalkınma", "demokratik yönetim ve barış inşası", "iklim ve doğal afetlerle mücadele" temalarıdır. UNDP Türkiye ofisi Ankara'da ve UNDP Avrupa ve Orta Asya Bölgesel Ofisi ise İstanbul'dadır.
- UNDP Türkiye Ofisi çevre, iklim değişikliği, sürdürülebilir kalkınma ve biyolojik çeşitlilik alanında Türkiye'deki en aktif BM temsilciliğidir.
- UNDP Türkiye; çevresel kaygıların ve sürdürülebilir kalkınma ilkelerinin yerel, ulusal ve bölgesel politika ve programlarda yer almasını sağlamak için Türkiye'de birçok devlet kurumu, belediyeler, özel sektör ortakları, sivil toplum kuruluşları, akademisyenler ile yakın işbirliği içinde çalışır.

Sürdürülebilir Kalkınma İçin **KÜRESEL AMAÇLAR**

IPBES

- ❑ **IPBES (Biyolojik Çeşitlilik ve Ekosistem Hizmetleri Hükümetlerarası Platformu)**, doğrudan biyolojik çeşitlilik ile ilgili bilimsel çalışma ve raporlama ile görevli tek BM tüzel kişiliğidir. Diğer taraftan UNESCO ise BM'nin temel bilim organı olarak biyolojik çeşitlilik dahil her konuda bilimsel çalışmalar ve raporlamalar yapabilir.
- ❑ IPBES, bilim politika arayüzü görevi görmek üzere ilk aşamada usul ve esaslar gibi eksik kalan hususları kesinleşmeden 2012 yılında Panama'da kurulmuş olup Türkiye kurucu ülkelerdendir. Türkiye, 2013 yılında Almanya'nın Bonn kentinde gerçekleşen birinci genel kurulda platformun hem kurucu yönetim (Büro) hem de kurucu bilim organında (Çokdisiplinli Uzmanlar Paneli) yer almış olup aynı yıl Türkiye'nin Antalya kentinde gerçekleşen ikinci genel kurulda elde edilen Antalya Mutabakatı ile IPBES eksik kalan hususları tamamlayıp resmen operasyonelleşmiş, faaliyetlerine başlamıştır. Türkiye IPBES'e özel olarak Doğu Avrupa'dadır.
- ❑ IPBES faaliyetleri temelde ülkeler ve diğer aktörlerden gelen konu tekliflerini önceliklendirip, gönüllü katkıya dayanan bütçe imkanları doğrultusunda sırayla bu konuları çalışmaktır. Bu kapsamda detaylı bir kapsam belirleme ile bilimsel inceleme/raporlama yapmak ve ulaşılabılır en iyi bilimsel bilgileri kullanarak politik tavsiyeler üretmek ve ayrıca biyolojik çeşitlilik ve ekosistem hizmetlerinin trendi hakkında dünyayı bilgilendirmektir. **Bu anlamda sürekli ve düzenli raporlamalar yapan IPBES, Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'ne (IPCC) bire bir benzemektedir, ancak IPBES; IPCC'den farklı olarak kapasite geliştirme konusunda da tavsiyeler üretmek üzere yapılandırılmıştır ve herhangi bir sözleşme ile organik bağı yoktur.**

Uluslararası Doğa Koruma Birliği

(5 Ekim 1948 / 160 ülkeden 1400 kurum ve kuruluş)

IUCN Etkinlikleri

- Dünyanın “Doğa Koruma” gündeminin belirlenmesi, süreçlere müdahil olma ve takip etme konusunda etkin bir platformdur.
- “Yönetişim” anlayışının etkin olarak işlediği en eski uluslararası kuruluş; Devlet temsilcileri-STK temsilcileri-Bilim insanlarının bir araya gelerek tartışabildikleri uluslararası kabul gören bir ortam sağlar,
- Birleşmiş Millet Genel Kurulunda temsiliyeti resmen kabul olmuştur,
- Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi, Ramsar Sözleşmesi, CITES başta olmak üzere pek çok uluslararası sözleşme ve organizasyona yön verir ve karar mekanizmasında etkin rol alır,
- «Kırmızı Liste» ile küresel nesli tehlike altındaki türleri koruma faaliyetleri için etkili araçlar sağlar,

- **DKMPGM Üyelik : 1 Ocak 1993 (Devlet Temsilcisi)**

20 Temmuz 1992 tarihli, DİD/M-207 sayılı Bakanlık Makam Oluru ve 2011/2391 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'na istinaden)

- **Diğer Türk IUCN Üyesi Kuruluşlar:**

- Doğa Araştırmaları Derneği (STK)
- Doğa Derneği (STK)
- Doğa Koruma Merkezi (STK)
- Doğal Hayatı Koruma Vakfı-WWF TR (STK),
- Ege ve Marmara Çevreci Belediyeler Birliği (EMARÇEB)(STK)
- Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı (TEMA) (STK)
- Türkiye Tabiatını Koruma Derneği (TTKD) (STK),
- Kuzey Doğa Derneği (STK)

Uluslararası Sözleşmeler

Convention on
Biological Diversity

CONVENTION ON WETLANDS

CONVENTION SUR LES ZONES HUMIDES

CONVENCIÓN SOBRE LOS HUMEDALES

(Ramsar, Iran, 1971)

Ramsar Sözleşmesi 1971 yılında İran'ın Ramsar kentinde imzaya açılmıştır. Sözleşmeye Türkiye 30 Aralık 1993 tarihinde taraf olmuş, Sözleşme 94/5434 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla 17.05.1994 tarihi ve 21937 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

- Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats (BERN)

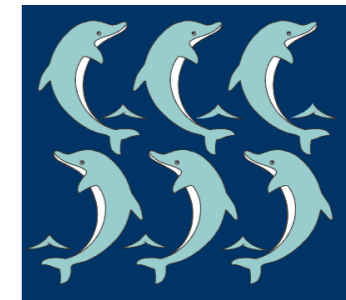
- The Agreement on the Conservation of Cetaceans of the Black Sea, Mediterranean Sea and contiguous Atlantic area (ACCOBAMS)

- The European Landscape Convention

- The Black Sea Biodiversity and Landscape Conservation Protocol to the Convention on the Protection of the Black Sea Against Pollution

Agreement under the United Nations Convention on the Law of the Sea on the Conservation and Sustainable Use of Marine Biological Diversity of Areas Beyond National Jurisdiction (BBNJ)

Devletlerin Yargı Yetkisi Dışında Kalan Deniz Alanlarında Deniz Biyolojik Çeşitliliğinin Korunması ve Sürdürülebilir Kullanımı Anlaşması (BBNJ) yani Açık Denizlerde Biyoçeşitliliği Koruma Anlaşması, 19 Eylül 2025 itibarıyla 60'ıncı ülke onayına ulaştı ve 17 Ocak 2026'da taraf devletler bakımından resmen uygulanmaya başlanacak.

2023'te imzaya açılan Devletlerin Yargı Yetkisi Dışında Kalan Deniz Alanlarında Deniz Biyolojik Çeşitliliğinin Korunması ve Sürdürülebilir Kullanımı Anlaşması (BBNJ) 2024 yılı Eylül ayında Türkiye tarafından imzalandı ve anlaşmanın ulusal odak noktasını yürütme görevi Doğa Koruma ve Milli Parklar (DKMP) Genel Müdürlüğü'ne tevdi edildi.

Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (CBD)

- ❑ 1992 yılında Rio de Janeiro'da gerçekleştirilen Dünya Zirvesinde kabul edilen üç temel çok taraflı çevre sözleşmesinden (Rio Sözleşmeleri) biridir.
- ❑ BM Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (UN Convention on Biological Diversity - UNCBD) 1993 yılında yürürlüğe girmiştir.
- ❑ UNCBD'nin amacı genel olarak; biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilirliği, aynı zamanda genetik kaynakların kullanımından doğacak faydaların adil şekilde paylaşımını teminen ulusal stratejilerin belirlenmesi, eylem planları ve programların geliştirilmesidir.

Convention on
Biological Diversity

Türkiye, Sözleşmenin ilk imzacıları arasında olup, UNCBD'yi 1996 yılında onaylamıştır. Halihazırda Sözleşmeye 196 ülke ve AB taraftır.

Sözleşme, küresel düzeyde en fazla kabul gören çevre Sözleşmeler arasındadır.

Convention on Biological Diversity

- Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (CBD) 29 Aralık 1993 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşmenin 3 ana hedefi vardır:
  - Biyolojik çeşitliliğin korunması
  - Biyolojik çeşitliliğin bileşenlerinin sürdürülebilir kullanımı
  - Genetik kaynakların kullanımından doğan faydaların adil ve eşit paylaşımı

Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (CBD)

- ❑ UNCBD çerçevesinde, 2000 yılında yürürlüğe giren "**Kartagena Biyogüvenlik Protokolü**" ve 2014 yılında yürürlüğe giren "**Genetik Kaynaklara Erişim ve Yarar Paylaşımı Hakkında Nagoya Protokolü**" bulunmaktadır.
- ❑ Kartagena Protokolü, biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı üzerinde olumsuz etkilere sahip olabilecek, modern biyoteknoloji yöntemleri kullanılarak elde edilmiş olan değiştirilmiş canlı organizmaların güvenli nakliyesini, muhafazasını ve kullanımını amaçlamaktadır.
- ❑ Kartagena Protokolü'ne Türkiye 2004'te taraf olmuştur.
- ❑ Değiştirilmiş canlı organizmalardan kaynaklanan zararın meydana gelmesi halinde, yükümlülükler ve telafi usullerinin belirlenmesi amacıyla Kartagena Biyogüvenlik Protoküne ilave olarak Nagoya-Kuala Lumpur Ek Protokolü kabul edilmiştir.
- ❑ Türkiye bahsekonu Ek Protokole ve Nagoya Protokolü'ne henüz taraf değildir.
- ❑ Sözleşme ve Protokollerinin Taraflar Konferansı (COP) iki yılda bir düzenlenmektedir.

Biyolojik Çeşitlilik için Stratejik Plan 2011-2020, Aichi Bioçeşitlilik Hedefleri

- Stratejik Hedef A: Biyoçeşitliliği hükümet ve toplum genelinde yaygınlaştırarak biyoçeşitlilik kaybının temel nedenlerini ele almak.
- Stratejik Hedef B: Biyoçeşitlilik üzerindeki doğrudan baskıları azaltmak ve sürdürülebilir kullanımı teşvik etmek.
- Stratejik Hedef C: Ekosistemleri, türleri ve genetik çeşitliliği koruyarak biyoçeşitliliğin durumunu iyileştirmek.
- Stratejik Hedef D: Biyoçeşitlilik ve ekosistem hizmetlerinden herkesin faydalanmasını artırmak.
- Stratejik Hedef E: Katılımcı planlama, bilgi yönetimi ve kapasite geliştirme yoluyla uygulamayı güçlendirmek

Mainstreaming	Sustainable use	Protect biodiversity	Benefits to all	Enhance implementation
 1 Understand values	 5 Halve rate of loss	 11 Protected areas	 14 Restore ecosystems	 17 Revise NBSAPs
 2 Mainstream biodiversity	 6 Sustainable fisheries	 12 Prevent extinctions	 15 Enhance resilience	 18 Respect traditional knowledge
 3 Address incentives	 7 Manage within limits	 13 Conserve gene pool	 16 Implement Nagoya Prot.	 19 Improve knowledge
 4 Sustainable production	 8 Reduce pollution	 9 Reduce invasive species		 20 Mobilize resources
	 10 Minimize reef loss			

Kunming–Montreal Küresel Biyoçeşitlilik Çerçevesi

THE BIODIVERSITY PLAN

Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework

Kunming - Montreal

GLOBAL BIODIVERSITY FRAMEWORK

2020 UN BIODIVERSITY CONFERENCE

COP 15 / CP-MOP 10 / NP-MOP 4

Ecological Civilization-Building a Shared Future for All Life on Earth

KUNMING – MONTREAL

- BM Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi'nin 15. Taraflar Konferansı'nın sonunda Kunming-Montreal Küresel Biyoçeşitlilik Çerçevesi (GBF) kabul edildi.
- Küresel Biyoçeşitlilik Çerçevesi (GBF)
- Kunming-Montreal Küresel Biyoçeşitlilik Çerçevesi (GBF), dört yıllık bir danışma ve müzakere sürecinin ardından Taraflar Konferansı'nın on beşinci toplantısında (COP 15) kabul edildi.
- Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin gerçekleştirilmesini destekleyen ve Sözleşmenin önceki Stratejik Planlarını temel alan bu tarihi Çerçeve, 2050 yılına kadar doğa ile uyum içinde yaşayan bir dünya vizyonuna ulaşmak için iddialı bir yol haritası ortaya koymaktadır.
- Çerçevenin temel unsurları arasında 2050 için 4 hedef ve 2030 için 23 hedef bulunmaktadır.

- **2022 – Kunming-Montreal Küresel Biyoçeşitlilik Çerçevesi (COP15)**
  - CBD'nin 2020 sonrası yol haritası.
  - **Hedefler:**
    - 2030'a kadar ekosistem kaybını durdurmak.
    - Korunan alanları **%30'a çıkarmak.**
    - Finansman açığını kapatmak (700 milyar \$)
  - **4 ana amaç ve 23 hedef** ile 2050 vizyonu: *“Doğa ile uyum içinde yaşamak.”*

Toplumsal Cinsiyet ve Biyolojik Çeşitlilik

- ❑ Kadınların doğal kaynak yönetimindeki rolü.
- ❑ Krizlerin kadınlar üzerindeki etkisi (gıda, sağlık, bakım yükü)
- ❑ **GBF Hedef 23: Biyoçeşitlilik Eylemlerinde Cinsiyet Eşitliği ve Cinsiyete Duyarlı Bir Yaklaşım Sağlamak**
  - ❑ Tüm kadın ve kız çocuklarının, eşit hakları ve arazi ve doğal kaynaklara erişim hakları tanınarak ve biyoçeşitlilikle ilgili tüm eylem, katılım, politika ve karar alma düzeylerinde tam, eşit, anlamlı ve bilinçli katılım ve liderlikleri sağlanarak, Sözleşme'nin üç hedefine katkıda bulunmak için eşit fırsat ve kapasiteye sahip olmaları için **cinsiyete duyarlı bir yaklaşımla çerçevenin uygulanmasında cinsiyet eşitliği sağlamak.**

STK'lar için:

- ❑ Gender-responsive proje tasarımı.
- ❑ Kadınların karar alma süreçlerine dahil edilmesi.
- ❑ "Kadınların katılımı, koruma projelerinin başarısını artırır."
- ❑ ...

STK'lar için Stratejik Yaklaşım

1. Ulusal Düzeyde Stratejik Yaklaşım

a) UBSEP ve Ulusal Politikalar

UBSEP (Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Stratejisi ve Eylem Planı): Türkiye'nin BM Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (CBD) yükümlülüklerini yerine getirmek için hazırladığı temel belge.

UBSEP, tarım, orman, içsu, kıyı-deniz, dağ ve bozkır ekosistemleri için tehditler ve eylemler belirler.

b) Diğer belgeler: İklim Değişikliği Stratejisi, Tarım ve Ormanlık politikaları, Çölleşme ile Mücadele Ulusal Eylem Programı.

STK'lar için fırsatlar:

Kamu istişare süreçlerine katılım.

Ulusal raporlama için veri sağlama.

Yerel uygulama projeleri ile UBSEP hedeflerini destekleme.

Stratejik öneri: UBSEP'in revizyon sürecini takip etmek ve GBF hedefleriyle uyumlu öneriler geliştirmek.

2. Uluslararası Düzeyde Stratejik Yaklaşım

a) CBD ve GBF

CBD'nin üç temel amacı: Koruma, sürdürülebilir kullanım, genetik kaynaklardan adil faydalanım.

Kunming–Montreal Küresel Biyoçeşitlilik Çerçevesi (GBF):

4 küresel hedef (2050) ve 23 hedef (2030).

Önemli hedefler: %30 kara ve deniz alanının korunması, zararlı sübvansiyonların azaltılması, istilacı türlerin kontrolü.

Hedef 23: Kadınların ve kız çocuklarının eşit katılımı.

STK'lar için fırsatlar:

Ulusal hedeflerin belirlenmesine katkı.

GBF izleme ve raporlama süreçlerinde veri sağlama.

Gender Plan of Action entegrasyonu (cinsiyete duyarlı göstergeler, kadın katılımı).

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

TEŞEKKÜRLER

